

УТИЦАЈ

Кад нам је кожа била затегнута и попуњена, кад смо возиле бицикле са сукњама завученим испод седишта тако да су личиле на пумпарице, повлачиле језичак звона, стајале на педалама да бисмо дошле до даха и вриштале, обе набујале од стакленог глобуса светлости који нам је израстао на грудној кости и гурао грудни кош према напоље, према горе – или када смо стајале на вратима испод нанизаних лампiona, кукова чврсто ослоњених на довратак, расхлађени џин са лиметом у рукама и потпуно суво грло – или када смо склизнуле међу пенушаве таласе у море, извијајући се уназад док нам се песак повлачио под стопалима – или када смо седеле, тако тихе, и делиле замотуљак дувана који се издизао право као звиждук из влажности наших руку – нисмо се сећале. Сада је било мање боја, и одговорности, ништа од онога што нас је делило није било сасвим исто. Брада јој је подрхтавала и све време је тапкала усне са два прста, при сваком удисају, двапут би их додирнула.

Носила је дневник, био је потпуно исписан мастилом. Ташна јој је повлачила рукав и она је села у конфете од изгужваних рачуна и у облак нечега што је мирисало на слатко и на тескобу. Тај зарез црвене коже око њених ноздрва. Подигла сам главу у страну и лагано одмахнула да бих рекла: Све је то прошло, пошто сам сада била старија и у свему је било опраштања, а посебно у сваком поздрављању, у нашем случајном сусрету тог истог поподнева на улици од црвене цигле где смо прекрстиле руке преко груди и ударале ногом о ивичњак, а онда је једна од нас рекла: Па, хоћемо ли на кафу, за добра стара времена? Бројале смо уназад, прошле су године и месеци: читаве године, читави месеци и ништа. Надувала је образе, заколутала очима и усиљено се осмехнула, а онда је прстима тражила нешто што би могла да исцепка, додирујући салвету, папирну траку око есцајга, јеловник.

Некада смо становале заједно, то је било то, у студентском дому иза болнице. Раније је ту било породилиште, тако да су врата била широка и споро су се отварала, а постојао је и зазидани тунел који је водио у мртвачницу. Све уобичајене приче о духовима одојчади у ноћним сатима и жене које су јецале са рукама преко уста, али ми их никад нисмо виделе и скоро да нисмо веровале девојкама које јесу. Посвуда исти замрљани линолеум који је био пресавијен и пењао се уза зид до висине наших груди и тешке столице и лампе са гуменим вратом који се савијао ниско преко наших папира док смо тамо седеле, једна крај друге. Прво је почела да пада на испитима, а онда није успела да упише семестар – и простор испод њених очију се смрачио и на њеном лицу је освануо онај поглед, очајнички, али не сасвим чежњив, чудан. Била сам нестрпљива са њом. Чинило ми се да губим време, тај осећај, као порција која је већа од тањира. Убрзо после друге године она је сасвим напустила студије, одрекла се собе у

дому зарад собе у сутерену у старом делу центра града и посла мешења ранојутарњег хлеба. Нашла сам другу цимерку и од тада су прошле су године и месеци.

И онда на улици, а она је била мршавија него пре, сва слабашна, а ја сам била опуштена и раскошно попуњена и направила сам корак уназад рекавши: Види њу, као да је то наређење, као да сам имала моћ да је наведем да се погледа. Нисам је волела као што је требало. У кафеу у близини села смо иза истуреног прозора и откриле се једна другој. Радио је био слаб и звуци које је испуштао претварали су буку у спору равну траку.

Промешала је смеђи шећер ширим делом кашичице, а онда се насмејала и покретом руке ми показала како је све то безнадежно. Набројала сам све људе које смо познавале. Касније сам се кајала што је нисам ухватила за руку, тамо на столу, али да је тако додирнем – да пружим своју руку преко стола до њене коже – било је тешко и мучно и погрешно. Наручиле смо капучино и када су шољице стигле она је рекла: Ја не... Извини – и заплакала.

Била сам пошла у перионицу и у банку, уобичајене обавезе, али рекла сам да није важно и склонила сам кључеве. Остала сам и поподне је искрварило и питала сам је за дубоки кланац њене туге и отпевушила сам своје саосећање у једном једином замирућем тону. Никада је нисам заиста познавала. Понављала је: То је као неки ужасни објектив фото-апарата, ширећи прсте, па их скупљајући у песницу све док отвор између палчева не би нестао. Није имала никога са ким би могла да прича, рекла ми је, никога коме би могла да каже.

Била сам поласкана. Осећала сам се великодушном и мудро док је она причала о томе колико је усамљена и како јој се живот претворио у нешто налик левку. Причала је о сопственој смрти. Упоредила сам је са филмовима и са животима мојих пријатеља. Дан се смрачио и гости у кафеу су се сменили. Наручиле смо вечеру. Очи су јој биле безизразне и када сам устала да одем до купатила направила је мали трзај врховима прстију, да ме задржи. У купатилу сам прекрила лице рукама и стајала тако неко време.

Кафе се затворио. Питала сам је за број телефона, и она је питала за мој, и растале смо некако ошамућене. Кад сам стигла кући спавала сам три дана. Тело ми је било толико млитаво и хладно и празно да је изгледало као да сам се потпуно испрала у њој. Никада пре нисам доживела такву исцрпљеност. Телефон је звонио, а ја се нисам јављала. То би било превише. Прегледала сам своје позиве и било ми је драго што никад нисам патила као она.

Прошло је још година и месеци. Понекад сам мислила да је позовем, али нисам могла да поднесем терет свега тога. Било ми је добро. Једне јесење вечери случајно сам налетела на њу на углу Улице Ели, возећи бицикл – прошле су скоро три године. Скоро да је нисам препознала. Носила је ланену кошуљу и елегантне панталоне, а коса јој је била сјајна, чврсто затегнута на слепоочницама и глатка. Стала сам и осмехнула се и причале смо као пре, ударајући ногом у ивичњак, осим – каква разлика сада – она је била отворена и љупка и није скретала поглед. Упитала сам је за здравље, скупивши уста као наговештај да очекујем лошу вест. Загледала се у мене на тренутак, а онда је рекла да је боље, изговарајући ту реч као да није компаратив, већ нека врста

апсолута, трајно стање. Запрепастило ме је што се толико променила. Осетила сам нешто као разочарање док сам је одмеравала од главе до пете.

Окрнула је свој сат око ручног зглоба и позвала ме на пиће у оближњи паб. За њу тоник – она је сада била на лековима, рекла ми је, неутрализаторима чији је задатак да ишмирглају углове сваког расположења, разблаже свако осећање, да је смекшају. Рекла је да делују. Ја сам наручила вино.

„Онда – оног дана”, рече. „Оно што си ми рекла оног дана. То је било то. Тренутак када.”

„Када си схватила...”

„Када сам схватила. Колико сам болесна, или шта год. Наредног јутра сам се пријавила у болницу. Попунила сам све формуларе.”

„И остала си тамо...”

„Пуна три месеца”, рече. „Скидају те лагано, све са саветовањима и састанцима и свим тим. Охрабрују те да се вратиш до дана, знаш, једне одлуке, тренутка када.”

„Аха”, рекла сам скромно, а помислила сам како мора да сам ја била та која јој је оног дана помогла. „Зато што смо оног дана...”

„Не”, рече. Кружила је прстом по ивици своје чаше. „Зато што ми је тај дан био потпуно бескористан, све што си рекла било је тако потпуно бескорисно, тако ништа, тако погрешно, да сам схватила, по први пут, да нисам океј. Схватила сам да ако ти верујеш да је оно што говориш корисно, или заправо неопходно, ако ти верујеш да се ја могу поправити, решити, шта год – онда твој поглед на свет мора бити тако тотално раздвојен од мог – знала сам да сам болесна. Била сам на другој планети – између нас је била завеса, овде – и ти ниси разумела. Једноставно ниси ни могла разумети.”

Уследио је тренутак тишине међу нама. Окрнула сам главу. Ухватила ме је за руку. „Помогла си ми”, рече, али металним гласом. Нисам хтела да ми удовољава на тај начин, па нисам рекла ништа. Селе смо и она је повлачила палцем преко моје надланице, грубо, напред назад. Да скренем мисли, упитала сам је о болници, а онда то упоредила са филмовима које сам гледала. То је био последњи пут. На улици смо се пољубиле и рекле, прво једна па друга, како је свака од нас успела у животу, и то је било добро.

*(С енглеској превела **Крисџина Калаузов Филиповић**)*